

DJURENS VÄRLD

Nr 1 2020 Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning

Hundstallet

här väljer hunden
rätt hem

Reptiler

värt att veta

Din stress

så påverkar
den hunden

Havsörn

Nordeuropas största rovfågel, havsörnen, är på väg tillbaka efter att under 1970-talet varit nära utrotning. Idag räknar man med att det finns runt 700 vuxna par i Sverige.

Stor, ståtlig och kraftigt byggd. Havsörnen imponerar med sina vingar som kan bli upp till två och en halv meter i bredd. Det tar fem år innan de når vuxen ålder och utseendet ändrar karaktär allt eftersom: vuxna fåglar har ljusbrun kropp med blekare huvud, gul näbb och vit stjärt. Ungfåg-larna är mörkare både i kropp och näbb och saknar den vita stjärten.

1924 fredades havsörnen efter många år av förföljelse och under mitten av 1900-talet minskade dessutom beståndet kraftigt på grund av miljögif-ter. Detta gjorde att Naturskyddsföreningen 1964 påbörjade en inventering. Situationen visade sig vara akut dålig och 1971 startades därför Projekt Havs-örn. Bara sex ungar hittades längs hela den svenska ostkusten 1973 och läget var dystert. 1980 vände äntligen utvecklingen och havsörnarna ökade så sakteliga i antal. Efter att ha varit borta från Väner-n i nära 100 år föddes 2010 över 20 ungar där. 2016 fanns minst 700 vuxna havsörnspår i Sverige och

idag ses rovfågeln längs hela Östersjökusten, i Lapp-land och vid syd- och mellansvenska sjöar.

Förutom miljögifter, som DDT och PCB, är avverkning av gammal skog ett hot mot havsörnen eftersom det leder till minskade antal häcknings-områden. Deras bon kan väga hundratals kilo och en yngre tall har inte tillräckligt stark krona. Varje år rasar örnbon ner för att träden är för svaga; en tillräckligt kraftig tallkrona kan ta 100 år att utveckla. Den vanligaste dödsorsaken för havsörn idag är kol-lision med tåg och kraftledningar. ■

Källa: Naturskyddsföreningen, Naturhistoriska riksmuseet

Fakta havsörn (*Haliaeetus albicilla*)

Ordning:	Hökfåglar.
Familj:	Hökartade rovfåglar.
Vikt:	4-7 kg.
Storlek:	Kroppslängd 80-100 cm, vingbredd upp till 250 cm.
Föda:	Fisk och fågel. Vintertid även döda djur.
Fort-plantning:	Honan lägger oftast två ägg under perioden februari till april.
Livslängd:	I det vilda ca 15 år, i fångenskap upp till 30-40 år.

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 06 Reportage – Hundstallet i Skåne
- 10 Forskning – Din stress påverkar hunden
- 12 Reportage – Skansen-Akvariets reptiler
- 16 Föreningsnytt – Hundsmuggling
- 18 SDF tipsar – Så hjälper du svalorna
- 20 Gåvotack
- 22 Mitt husdjur – Dvärgskäggagam
- 23 Korsord
- 24 På spaning i naturen – Smågnagare

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2020: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor,

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödande medlem: 100 kronor

Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7, märk betalningen med namn och adress.

Djurens Värld nr 1 2020

Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Lillemor Wodmar

Redaktör

Louise Cederlöf

Formgivning

Annika Wikström

E-post

djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi

JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté

Johan Beck-Friis
Louise Cederlöf
Annika Wikström
Lillemor Wodmar
JCW Hållbar Kommunikation

Tryckeri

Stjärntryck, Stockholm

ISSN

0291-1545

Omslagsfoto

Mostphotos

Foto

Mostphotos om inget annat anges.

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

Svensk djurhållning måste tåla granskning

Veckorna före jul 2019 kom det ”vanliga” larmet i media om brister i svensk grisuppfödning, denna gång via foton från grisstallar. I slutet av januari i år visade Uppdrag Granskning upprörande bilder från en stor mjölkbesättning i Hälsingland där korna var undernärda och misskötta.

Lantbruksnäringsen reagerade med indignation och ilska över att man i båda fallen tagit sig olovandes in i stallar och filmat utan ägarens vetskap eller tillstånd. Den kritiken är fullt berättigad, så får och bör man inte göra då det både bryter mot lagen och riskerar att sprida smitta.

Tyvärr drev lantbruksnäringsen inte sina officiella analyser längre än till intrångsfrågan.

I fallet med grisarna var det inte bekräftat men troligt att bilderna kom från Sverige och var tagna i närtid. Majoriteten var fotograferade från provocerande vinklar men ett tiotal bilder visade grisar i olika inredningsmiljöer som hölls på otil-låtna sätt. Det handlade bland annat om foton där alla suggor på bilden hölls fixerade, där grisar hade stora och flera veckor gamla navelbräck, där boxarna hade decimetertjocka lager av avföring på golvet, där grisarna hade äldre och obehandlade skador m.m.

Beträffande mjölkorna kunde Uppdrag Granskning bevisa att bilderna var tagna nyligen och på den utpekade gården. I det läget skulle man önska att lantbruksnäringsen hade varit lite mer självkritisk. Arlas undanflykter och vägran att besvara frågor blev nu ett skolexempel på dålig mediahantering.

Visst sköter de allra flesta svenska bönder sina djur mycket bra och ansvarsfullt. Och visst ska man fördöma olaga intrång i andras fastigheter. Men samtidigt måste näringen förstå att kundernas förtroende för svenskt lantbruk naggas i kanten för varje ny skandal. Det är till syvende och sist djurägarens ansvar att djur sköts på ett lagligt och etiskt försvarbart sätt. Då bör djurägarnas intresseorganisationer och affärsföretag mer aktivt förebygga vanvård i den egna verksamheten, både för djurens skull och för att behålla kundernas förtroende. Det är inte schysst mot alla de bönder som sköter sina djur väl att några enstaka rötägg ska få svärta ner hela kåren.

SDFs råd till lantbruksnäringsen är därför att lägga mer energi på att förebygga dålig djurhållning än att bortförklara uppenbara djurskyddsproblem. Svensk djurhållning måste tåla granskning, även om den inte är föranmäld. ■

Johan Beck-Friis
Generalsekreterare SDF

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen

Besöksadress:
Sandsborgsvägen 55,
122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag–torsdag: 09.00-15.00.
Lunchstängt: 11.30-12.30.
Expeditionstid, fredag: 09.00-13.00.

Telefon: 08-783 03 68
Hemsida: www.djurskydd.org
E-post: info@djurskydd.org

Drottning Elizabeth har slutat att bära päls

Englands drottning Elizabeth har bestämt sig för att sluta använda äkta päls. Sedan 2019 är det fuskpäls som gäller för den 93-åriga regenten. Det är drottningens rådgivare och stylist sedan 25 år tillbaka, Angela Kelley, som avslöjar beslutet i boken "The other side of the coin: The

queen, the dresser and the wardrobe". I den skriver Kelley att drottningen under 2019 allt oftare valde bort päls och att hon vid kommande framträdanden i kallt väder kommer att bära fuskpäls istället.

Beslutet anses betydelsefullt då drottningen Elizabeth är den första kungligheten att tydligt ta ställning mot djurpälsar som kläder. Vid speciella ceremonier kan drottning Elizabeth dock fortfarande komma att ses i äldre kreationer med äkta päls. Buckingham Palace säger i en kommentar till tidningen The Telegraph att beslutet handlar om nya kläder:

– När ny klädsel designas för drottningen kommer all päls som används att vara fuskpäls. ■

Labradoren

Populärast

Labrador retriever stärker sitt grepp som den populäraste hundrasen i Sverige. På andra plats kommer golden retriever och på tredje plats tysk schäferhund.

Under 2019 nyregistrerades 2 920 labradorer vilket är 50 procent fler än för tvåan golden retrievern. Bland de hundraser som ökar mest förra året återfinns också flatcoated retriever med 212 fler hundar vilket är en ökning med 32 procent och fransk bulldogg med 184 fler hundar, 23 procent.

Bland de tjugo största raserna har staffordshire bullterrier och fransk bulldogg klättrat i listan till femte respektive sjunde plats medan tax och jack russell terrier backat till

18:e respektive 20:e plats. Lagotto romagnolo och cavalier king charles spaniel har fått lämna listan till förmån för pomeranian och mops.

De raser som minskar mest är bland andra cane corso, jack russell terrier, borzoi och grand danois. ■

10-i-topp

1. Labrador retriever
2. Golden retriever
3. Tysk schäferhund
4. Jämthund
5. Staffordshire bullterrier
6. Cockerspaniel
7. Fransk bulldogg
8. Shetland sheepdog
9. Chihuahua, långhårig
10. Flatcoated retriever

Halva världens åsror på väg att försvinna

Varje år slaktas nära fem miljoner åsror för att användas i tillverkningen av kinesisk alternativmedicin. Det gör att världens åsnepopulation riskerar att halveras inom en femårsperiod, enligt organisationen The Donkey Sanctuary.

Åsneskinn används i tillverkningen av gelatin som är huvudingrediens i det kinesiska preparatet ejiao, en produkt som marknadsförs som en "mirakelmedicin" bra mot det mesta: akne, cancer och dålig sömn. Då Kina inte själva kan tillgodose efterfrågan på åsneskinn har många länder i framför allt Afrika, Asien och Sydamerika börjat exportera skinn till

nepopulation örsvinna

Kina. Detta har haft stor inverkan på populationen som helhet: i Kina har den sjunkit med 76 procent sedan 1992, i Brasilien har populationen gått ner med 28 procent sedan 2007, i Botswana 37 procent och i Kyrghyzstan 53 procent.

Många åsnor stjäls från sina ägare vilket innebär en stor förlust för fattiga människor som behöver dem för sina uppehållen. Och djurskyddsproblemen är stora: eftersom industrin bara är ute efter skinnen är djurens välfärd inget som tas hänsyn till. Transporterna sker

under brutala former utan mat och vatten. I rapporten från The Donkey Sanctuary beskrivs hur dräktiga ston, unga föl liksom även sjuka och skadade djur packas ihop trångt på lastbilar. Man räknar med att cirka 20 procent av åsnorna dör under de långa transportererna. Men även slakten beskrivs som "förskräcklig" och sker utan djurskyddshänsyn.

– Handeln med skinn är det största hotet mot åsnors välfärd som vi någonsin har sett. Det kräver omedelbara åtgärder, säger Mike Baker på The Donkey Sanctuary. ■

Stöd Svenska Djurskyddsföreningens
arbete för djuren.

Swisha en gåva till 1230 960708

SDF har JK-anmält Länsstyrelsen i Gävleborg

Svenska Djurskyddsföreningen lämnade i slutet av januari in en anmälan mot Länsstyrelsen i Gävleborg till Justitiekanslern. Anledningen är länsstyrelsens handläggning av den vanvård av mjölkkor som pågått under en längre tid som SVT:s Uppdrag granskning avslöjade den 29 januari 2020.

I programmet framkommer att många av de 600 kor, kvigor och kalvar som finns på en större mjölkgård i Hälsingland varken fått erforderlig skötsel eller tillräckligt med foder. Vanvården rapporterades första gången redan 2010 till Länsstyrelsen i Gävleborg. SDF anser inte att Länsstyrelsen har utfört sitt myndighetsarbete på ett korrekt sätt då man trots 38 registrerade anmälningar under tio års tid ändå låtit den aktuelle djurägaren fortsätta sin verksamhet utan kännbara åtgärder.

– Länsstyrelsen i Gävleborg har enligt vår uppfattning inte agerat tillräckligt kraftfullt och på det sättet medverkat till ett utdraget lidande hos många djur, orsakat av allvarliga brister i djurens skötsel och utfodring, skriver SDF:s generalsekreterare Johan Beck-Friis i anmälan till Justitiekanslern.

Sedan programmet sändes har ett stort antal djur avlivats. Ett tiotal kor nödslaktades omedelbart och ytterligare 70 djur ska ha slaktats till följd av vanvården, uppger SVT. ■

Bilden är tagen i ett annat sammanhang.

HUNDSTALLET SKÅNE

Här väljer

hunden rätt hem

Hundstallet i Skåne öppnade 2016 och är en filial till verksamheten i Stockholm. Här på landsbygden får cirka 40 hundar nya hem varje år.

Text & foto: Jeanette Thelander

Par efter par med skor, kängor och stövlar, alla med tydliga spår av skånsk lera, pryder hyllorna mellan de båda avdelningarna på Hundstallet Skåne. De tillhör volontärerna som lägger många timmar av sin fritid på att hjälpa till med hundarna som bor här. För några av hundarna blir vistelsen lång, medan andra hittar hem på bara några dagar.

– Små hundar och yngre hundar, gärna renrasiga med

stamtavla, går det oftast lite snabbare för, men det är egentligen svårt att säga något generellt, det är så olika från gång till gång, säger Ronny som är stallchef i Skåne.

– En del hundar kan få massor av intresseanmälningar. Vi hade till exempel en som fick ett par hundra intresseanmälningar över nätet på ett dygn, berättar Elin som är omplacerare och hundpedagogikansvarig.

Både Ronny och Elin är mycket tydliga med att det all-

tid är hundens behov som styr verksamheten. Det är inte människor som hör av sig som kan önska sig en hund, i stället är det hundarna som önskar sig ett hem med rätt människor.

– Här fungerar det inte som på en del ställen utomlands, att människor kan komma och gå i stallarna och välja ut en hund som de sedan tar med sig, säger Ronny. Normalt får inte allmänheten komma in, det är bara när vi har öppet hus, vilket vi har tre gånger om året.

– De flesta hundar som kommer hit behöver lugn och ro och det är deras behov som går först, tillägger Elin.

Hundstallet Skåne är den första avknoppningen av Hundstallet i Stockholm som drivs av Svenska Hundskyddsföreningen. Längre diskuterades ett nytt stall i Göteborg och där öppnar sannolikt ytterligare en anläggning inom snar framtid, men det var alltså skånska Staffanstorp som blev först ut.

– Hundstallet ska finnas där behovet finns, slår Ronny fast. Och här blev vi erbjudna att driva verksamhet i en ny och välfungerande anläggning, så det var svårt att tacka nej.

Hundstallets lokaler, som bland annat rymmer nio boxar, ett valprum och en helt egen träningshall, är en del av Djurens Vänners gård.

Föreningen Djurens Vänner Malmö köpte och renoverade den gamla gården relativt nyligen och driver själva

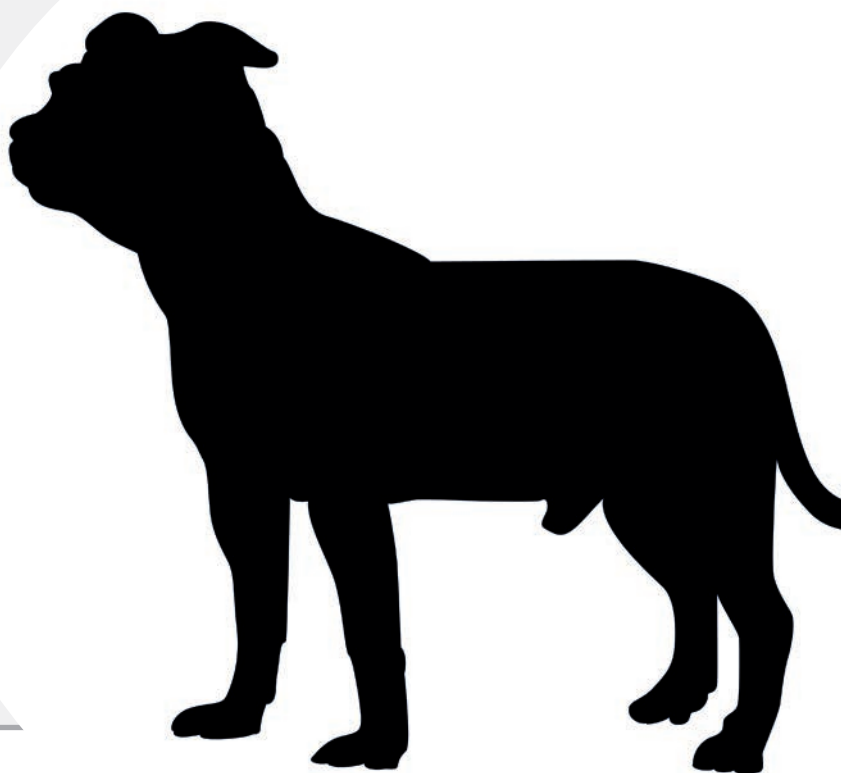
ett katthem på platsen. Men i stället för att bygga upp en hundverksamhet i egen regi, ställde man alltså frågan till Hundstallet, som har mer än 110 års erfarenhet av att ta hand om och omplacera hundar som behöver nya hem. Hela verksamheten bygger på gåvor och donationer från vänliga människor.

Hundarna har olika bakgrund och olika anledningar till att de hamnar på Hundstallet. När någon begår kriminella handlingar, till exempel brott mot djurskyddslagen eller lagen om tillsyn av hundar och katter, händer det att deras hundar omhändertas av myndigheterna och sedan hamnar på Hundstallet. Det innebär en ständig risk för hot mot verksamheten och därför ber Ronny och Elin om att få framträda med enbart sina förnamn i artikeln. I en del fall kan hundens förra ägare ha dött eller blivit sjuk.

– Vi är oerhört noga med att hitta rätt hem till varje hund, påpekar Elin. Vi ställer många detaljfrågor och tar även referenser. Vi vill inte att hunden ska behöva genomgå mer än en omplacering.

De hundar som är redo att flytta till ett permanent hem >>

”**De flesta hundar som kommer hit behöver lugn och ro och det är deras behov som går först.**”

Hundstallet lever helt och hållet på gåvor och bidrag. Både företag och privatpersoner sponsrar verksamheten. Ronny, Elin och Zarco tar gärna en tur ut till något av Skånes många naturområden.

» går att hitta via Hundstallets hemsida. Blir man intresserad av en hund, skriver man och anmäler sitt intresse. Sedan får man redogöra för vad man kan erbjuda hunden i form av erfarenhet, miljö och intressen. En del hundar behöver ett hem där det finns mycket hundvana och erfarenhet, medan andra hundar är mer okomplicerade. Finns det barn, katt eller hund i hemmet, kan det också påverka. Dessutom måste man i det nya hemmet dela grundsynen på hunden som Hundstallet har när det handlar om träning och övrig hantering. Modern hundpedagogik och positiva träningsmetoder är grundläggande, liksom att hunden lämnas ensam så lite som möjligt och absolut max fyra timmar om dagen.

– När vi hittat ett hem som vi tror skulle kunna passa, får de tilltänkta nya ägarna komma hit och träffa hunden, säger Elin. Även det sker på hundens villkor, men när man har kommit så långt i processen så brukar det oftast bli ett bra möte, även om det aldrig finns några garantier.

Även när hunden väl landat i sitt nya hem finns Hundstallet med i bakgrunden som backup och stöd. Stöter man på problem finns det alltid hjälp att få. I absolut värsta fall kan Hundstallet ta tillbaka hunden.

FAKTA

- En omplaceringshund från Hundstallet kostar mellan 2 000 och 4 700 kronor. Priset sätts främst beroende på hundens ålder men också efter hundens egenskaper.
- Hundstallet – Svenska Hundskyddsföreningen är en ideell verksamhet. Verksamheten finansieras av insamlingskampanjer, medlemsavgifter, månadsgivare, sms- samt swishgåvor, donationer och arv.
- Om en hund har varit hos Hundstallet i mer än ett år anses den inte vara omplaceringsbar. Sjukdomar och problembeteenden behöver i sig inte vara ett hinder för att hitta nytt hem men ibland är en hund så svårt sjuk eller anses "farlig" att den blir svårplacerad. Ett avlivningsbeslut är då oundvikligt.

– Men det är ytterst ovanligt att hundar kommer tillbaka, säger Elin. I och med att hunden har varit i ett annat hem tidigare, är vi noga med att det nya hemmet de kommer till ska bli deras sista.

Det händer att Hundstallet Skåne får hundar från Stockholm. Det kan finnas olika skäl till det, men ett är att Skåne passar vissa hundar bättre.

– Här på landsbygden är det lite lugnare, konstaterar Ronny. Vi har egen rastgård, men har även blivit sponsrade med en bil från Volkswagen som gör att vi kan köra ut till naturområden som kanske är lite mer spännande för hundarna. Här finns också färre hundar, vilket gör att en del hundar kan koppla av bättre.

Själv har han arbetat som stallchef i drygt ett år. På köpet fick han en ny familjemedlem, en liten svart blandrastik som kom till Hundstallet och bestämde sig för att hon ville bo hemma hos Ronny och hans döttrar.

– Jag har alltid varit engagerad i djurskyddsfrågor och det var det som fick mig att söka jobbet. Men jag jobbar främst på kontoret, jag har bland annat drivit eget företag och blev anställd för att jag har erfarenheter från att få verksamheter att rulla.

Elin har också egen hund och kom till Hundstallet Skåne från ett arbete som miljö- och hälsoskyddsinspektör i Lund. Hon har alltid haft ett brinnande intresse för djur och har även hästar hemma. Genom åren har hon gått många häst- och hundkurser och har en näst intill osläcklig kunskapsörst.

– Jag hade det jättebra på mitt jobb i Lund, men när jag hörde att Hundstallet Skåne sökte folk – då tvekade jag inte, säger hon.

Arbetet med hundarna hade inte kunnat bedrivas utan volontärerna, vars skor tar upp en hel vägg. En del volontärer kommer regelbundet och hjälper till med hundarna, men det finns också människor som ställer upp som jourhem eller helghem.

– För en del hundar är inte en sådan här miljö helt optimal, det är ungefär som barn på dagis, en del älskar det, andra trivs bättre i hemmiljö, säger Elin.

– Några hundar blir kvar under en längre tid och för dem är det toppen att åtminstone få komma hem under helgerna till någon eller några som tar med dem på

aktiviteter och där de kan få lite extra stimulans och uppmärksamhet, någon som förgyller deras vardag, tillägger Ronny.

Båda svarar tveklöst på frågan vad det är som driver dem och gör att arbetet på Hundstallet känns så angeläget:

– Visst fäster man sig vid hundarna här på ett sätt, men glädjen när man hittar ett nytt hem åt dem, särskilt om det är någon som varit här länge, den är helt fantastisk! ■

”

Visst fäster man sig vid hundarna men glädjen när man hittar ett nytt hem åt dem, den är helt fantastisk!

Stella är drygt sju år gammal och gillar att komma ut på promenad och att leka. Hon är en av hundarna som letar ett permanent hem.

”

Vet man hur olika typer av hundar påverkas av människan skulle man kunna matcha hund och ägare på ett sätt som ur stressynpunkt är bättre för båda.

Har du misstänkt att din hund påverkas av ditt humör och om du är stressad? Nu finns vetenskaplig forskning som visar att det förhåller sig så.

Hunden påverkas av din stress

Text: Louise Cederlöf

Det är tidigare känt att individer inom samma art kan påverkas av varandras känslomässiga tillstånd. Men en ny studie vid Linköpings universitet visar att det även kan ske mellan arter - hunden speglar nämligen människans stress.

Det var en tidigare studie på schäfrar, där stressnivåerna varierade beroende på livsstil, som gjorde att forskarna vid Linköpings universitet ville gå vidare och ta reda på exakt vad som påverkade kortisolnivåerna hos hundar.

– Förvånande nog var det tävlingshundarna som låg högst i den studien, inte de arbetande polis- och försvarshundarna. Vi insåg då att vi måste inkludera ägaren i nästa studie, säger Lina Roth, docent i etologi vid Institutionen för fysik, kemi och biolog, vid Linköpings universitet.

För att utesluta att det skulle vara något rasspecifikt inkluderades två vallhundsraser i den nya studien, shetland sheepdog och border collie. Man ville även få med två olika livsstilar: tävling eller sällskap, i båda raserna. Till slut hade man fyra grupper med totalt 58 hundar och deras ägare.

Stresshormonet kortisol är livsnöd-vändigt och egentligen inte farligt om det tillfälligt höjs men ligger det högt under en längre tid kan det vara skadligt för både hjärta och immunsystem. Och det var den här långtidsstressen som intresserade Lina Roth och hennes forskarkolleger. Vid två olika tillfällen, med några månaders mellanrum, klippte man av hår från både hund och ägare för att sedan analysera de två till tre centimeter som var närmast huden.

Kortisol går även att mäta i blod och saliv men ger då en mer ögonblicklig bild av stressläget. Fördelen med att testa hår är att det visar hur nivåerna legat under en längre tid, i det här fallet två till tre månader.

– De hundar som hade låga hårkortisolnivåer hade också ägare med låga nivåer, och samma sak sågs vid höga nivåer. Vi såg också att tävlingshundarna synkroniserade starkare med sin ägare än vad sällskapshundarna gör. Det indikerar att den extra interaktionen mellan hund och människa som uppstår när man tränar målinriktat inför något, skulle kunna ha betydelse. Vi såg även att tikar synkroniserar lite starkare än vad hanhundar gör.

Kortisolnivåerna kan påverkas av annat än stress, till exempel fysisk aktivitet, men det påverkade inte resultaten. Inte heller hade ålder, tillgång till trädgård eller om ägaren arbetade heltid eller deltid någon betydelse. Det som påverkade allra mest visade sig vara ägarens personlighetstyp.

För att kartlägga både hundens och sin egen personlighetstyp fick därför ägarna fylla i två olika frågeformulär. Bland annat för att ta reda på om man är introvert eller extrovert, och hur lätt hunden är att träna.

– Vi kunde inte se att hundens personlighetstyp påverkade kortisolnivåerna men när vi tog med ägarens

personlighetsresultat, då såg vi att den hade en betydande påverkan på hundens stressnivå. Vår hypotes är att hunden speglar människans stress och inte tvärtom.

Just nu håller forskargruppen på att samla in material från jakthundar och hundar av ursprungstyp. Frågan är om resultaten av dem kommer att visa samma sak eller om vallhundarna, som är avlade just för att samarbeta med människan, är unika i att synkronisera stressnivåer.

– Skulle det visa sig att det här gäller generellt för alla hundraser då är det antagligen något som har kommit med domesticeringen.

Hur kan då resultaten användas?

– Om man vet mer om hur olika typer av hundar påverkas av människan skulle man kunna matcha hund och ägare på ett sätt som ur stressynpunkt är bättre för båda. Vissa raser kanske inte påverkas lika mycket av om ägaren har en hög stressnivå.

Lina Roth berättar att många hundägare blir förskräckta när de hör detta och tror att man skadar sin hund genom att vara stressad. Men hon tycker att man ska ta det med ro.

– Se det ur en positiv vinkel istället. Om jag är med min hund och interagerar på ett positivt sätt så kan vi sänka varandras kortisolnivåer. Att umgås kommer att gynna båda. ■

Viktigt med kunskap innan köp av

REPTILER

Att ha reptiler som husdjur är populärt. Men djuren kräver ofta stora utrymmen och att ägaren är ordentligt påläst. Djurens Värld har träffat Jonas Wahlström för en pratstund om vad man bör tänka på - och vilka sorter man ska undvika.

Text & foto: Louise Cederlöf

Jonas Wahlström är varken zoolog, veterinär eller Skansenchef. Något folk ofta tror. Faktum är att han gick ut grundskolan med dåliga betyg och att han startade Skansen-Akvariet 1978 handlade om ren överlevnad - något ska man ju försörja sig på.

– Det här är det enda jag kan, säger han när vi möts på kontoret som nås via en slingrig spiraltrappa.

Alldeles ovanför håller krokodilerna till, för närvarande utlokaliserade till Kolmården; deras damm är under ombyggnad.

Reptiler som husdjur blir allt vanligare i svenska hem. Under 1970-talet infördes importförbud men efter Sveriges inträde i EU 1995 öppnades alla portar och det "välde in" reptiler, berättar Jonas Wahlström.

– Det fanns ett uppdämt behov och reptiler marknadsfördes som fantastiska husdjur. Resultatet blev att det kom in väldigt många olämpliga arter och dessutom var de billiga. Som kameleonter och en mängd sällsynta sköldpaddor.

Idag råder fortfarande fri import och djuren föds upp i stor skala runt om hela Europa, tillgängliga för vem som helst att ta in. Bara om en större mängd ska tas in krävs att man registrerar sig som reptilimportör hos Jordbruksverket och om arten är akut hotad (A-listad) krävs ett intyg för varje individ, i övrigt behövs varken vacciner eller provtagningar. Det allra mesta är legalt, förutom A-listade djur tagna från naturen. Men långt ifrån alla är lämpliga att ha hemma i lägenheten eller villan. Så vilken sort ska man välja? Jonas Wahlström är där tydlig i sitt budskap.

– Man ska inte välja sort, man ska köpa boken om det man tror att man kommer att välja. Alla djuraffärer måste dessutom dela ut kunskapsböckerna, och när boken eller häftet är sönderläst, då tar man beslutet.

Jonas Wahlström rekommenderar tre sorter framför andra, om man vill ha dem som husdjur: leopardgecko, skäggegagam och majsorm. Andra kan visserligen fungera men många kräver större utrymme, som exempelvis

leguan och boaorm. Den senare kan bli tre till fyra meter lång och en leguan måste ha ett terrarium på fyra, fem kubikmeter. Något att tänka på.

– Det finns två problem i dagsläget. Det ena är att det finns ett fåtal personer som skaffar giftormar för att det är tufft och ballt. Det finns tusentals giftormar i privat ägo i Sverige: kobror, skallerormar, mambor. De är direkt olämpliga att ha hemma. Det andra problemet är att människor köper reptiler som de inte vet hur stora de blir och som de sedan har problem att göra sig av med. En vattensköldpadda är inte större än en femkrona när du köper den men sedan blir den stor som en mattallrik och börjar bita dig i fingertopparna.

Vad kan då hända med reptilerna om man inte vet hur man ska sköta dem?

– De kan bli sjuka, till exempel få lunginflammation och andra infektioner om det är för svalt. Beteendemässigt kan de bli ilska och sluta äta. De går helt enkelt ner i kondition och börjar tyna bort. Men kunskaps-

Tre reptiler som rekommenderas som husdjur av Jonas Whalström:

- 1 Leopardgecko
- 2 Skäggagam
- 3 Majsorm

» bristen var ett större problem förr, idag är människor mer pålästa. Vi får en del samtal om olika hälsoproblem men hänvisar alltid till Roslagstulls djurklinik, de är kunniga på reptiler.

Tycker du att man överhuvudtaget ska ha reptiler som husdjur?

– Inte gift- eller jätteormar, det blir bara problem när man inte kan ha kvar dem. Men de sorter jag nämnde, de är uppfödda, de flesta i Sverige eller närliggande länder. Så varför inte?

Vad händer med de djur som folk inte vill ha kvar?

– Många ringer hit och vill sälja eller ge bort dem till oss. Men vi kan inte ta emot dem, vi har bara ho-

tade arter. En del släpps ut i naturen och ända upp till Stockholmsområdet klarar de sig eftersom det är mildt, men många dör ju. Vi tar bara emot rena hittegoods som polisen eller tullen har beslagtagit, aldrig från privatpersoner. Vattensköldpaddorna är ofta i så dåligt skick att hälften av dem avlivas, resten lyckas vi bli av med till andra parker som har djuphavsdammar och liknande som vi inte har.

Samarbetet mellan djurparkerna är något som ökat stort på senare år, berättar han. Från att man inte velat dela med sig av djuren ur konkurrenssyfte, sker nu ett utbyte av djur utan några pengatransaktioner. Som när Parken Zoo i Eskilstuna för en tid sedan ville ha kubanska krokodilungar av Skansen-Akvariet.

FAKTA SKANSEN-AKVARIET

Öppnade 1978 i det gamla apuset på Skansen som då skulle rivas. Sedan dess har Jonas Wahlström hyrt huset och driver Akvariet i egen regi. Förutom ödlor, ormar, krokodiler och sköldpaddor finns här en mängd andra djur: apor och halvapor, grodor och amfibier, fåglar och papegojor, fiskar och ryggradslösa djur.

– Självklart ska ni få det, och självklart är de gratis, sa jag. Och på köpet får ni 20 vattensköldpaddor. Så kan det gå till att hitta hem åt övertaliga djur.

Skillnad var det förr när djurparkerna var rena menagerier och avelsprojekten lös med sin frånvaro. Idag är det mer seriöst, anser Johan Wahlström men värjer sig samtidigt från den amerikanisering av djurparker som idag sker på vissa håll.

– De amerikanska parkerna har ofta djur i kombination med nöjesparker. I Sverige har några få parker stirrat sig blinda på den modellen. Jag säger inte att de är dåliga men som djurmänniska tycker jag att en djurpark ska vara en djurpark. Och de flesta parker här är fortfarande det. ■

Leguaner är inte lämpliga som husdjur. De kan bli upp till två meter långa och väger då 7-8 kilo. Dessutom är de kinkiga med maten; det är svårt att få till rätt sammansättning på födan. 80-90 procent av sjukdomarna hos leguaner i fångenskap beror på foder och/eller miljö.

”

Smugglingen måste
bekämpas gemensamt
av samhället.

Heldagsseminarium om hundsmuggling

Illegalt insmugglade hundar är ett växande problem - dels för djuren men också för samhället i stort. I slutet av förra året arrangerade därför SDF tillsammans med Djurens Vänner och SCAW, Nationellt centrum för djurvälstånd, ett heldagsseminarium i ämnet.

Text: Louise Cederlöf

På plats för att diskutera hundsmuggling och vad man kan göra åt problemet fanns representanter för myndigheter, universitet och intresseorganisationer. Seminariet inleddes av Svenska Djurskyddsföreningens generalsekreterare Johan Beck-Friis, som också var moderator under dagen.

Johan Beck-Friis påtalade att det ofta är småhundar som smugglas in i landet, till exempel pomeranian och fransk bulldogg. Djurskyddsproblemen är stora, med bland annat dålig uppfödningssmiljö, för tidig avvänjning och plågsamma transporter. Därtill kommer smittskyddsrisiker för både hundar och människor och verksamheten är ofta kopplad till annan grov brottslighet.

– Smugglingen måste därför bekämpas gemensamt av samhället, sa Johan Beck-Friis.

Elina Åsbjer, veterinär vid Nationellt centrum för djurvälstånd, SCAW, berättade om olika djurskyddsproblem vid hundsmuggling. Hundarna i valpfabrikerna har svårt att utföra sina naturliga beteenden då de hålls i små burar eller utrymmen utan att rastas. Miljön orsakar stor stress och lidande. Under transporten packas hundarna i kartonger eller i bildäck, ibland med tillfört lugnande medel. Det slutar ofta tragiskt och ett antal hundar dör under färden om de inte upptäcks och avlivas efter beslut av Jordbruksverket.

– Det är inte ett djurskyddsproblem att vara död, däremot är hanteringen från början till slut ett etiskt problem, konstaterade Elina Åsbjer.

Torill Moseng från Federation of Veterinarians of Europe, FVE, höll ett anförande om internationella erfarenheter av hundsmuggling. Hon tog bland annat upp att herrelösa hundar inte omfattas av EU-lagstiftningen. Torill Moseng underströk även vikten av att varje hund måste kunna spåras till ursprungslandet och att det borde finnas ett gemensamt register för detta inom EU.

Gunilla Hallgren från Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, belyste de smittskyddsrisiker som finns i samband med hundsmuggling. Det handlar framför allt om rabies, parvovirus, valpsjuka, smittsam leverinflammation och parasiter. Hon berättade att de flesta hundar som smugglas in till Sverige kommer från Europa men även från östra Europa och Ryssland, via olaglig gränshandel. EU har en bra rabiesbekämpning men hos grannländerna österut är rabies vanligt bland vilda djur.

– Vi vet inte om smuggelhundarna kommer från rabiesfria länder eller inte.

Utredaren vid tullverket, Katharina Mohlin Thorstensson, berättade om Tullverkets arbete och om brottslighet kopplad till hundsmuggling. Hon konstaterade att hundsmuggling inte kommer högt på agendan, vapen- och narkotikabrott går före. Det skulle behövas mer resurser och att frågan prioriteras av regeringen, ansåg hon.

– Idag finns inga riktade kontroller mot hundsmuggling, som tidigare. Jag och några få kollegor försöker driva frågan men det är svårt att få åklagarna att vilja agera, sa Katharina Mohlin Thorstensson.

Mattias Gårdlund, djurskyddsinspektör på Länsstyrelsen i Skåne, menade att vi har en lagstiftning som räcker men att det inte finns tillräckligt med folk att kontrollera om lagen efterföljs. Han tog även upp fenomenet med adoption av gatuhundar som utnyttjas och blir till handelsdjur i smugglarnas händer.

– Vi är en handfull eldsjälur som brinner för det här men så kan det inte vara, det måste upp på myndighetsnivå, sa Mattias Gårdlund.

Jordbruksverket representerades av Karen Erlbacher och Peter Rånge. De berättade om regelverket vid införsel av hundar och vad som gäller vid hemkarantän och isolering. De ansåg att EU-lagstiftningen behöver bli skarpare och att det via chip ska kunna gå att se var ett djur är ifrån.

Pekka Olsson, Svenska Kennelklubbens ordförande, redogjorde för SKK:s arbete mot hundsmuggling. De har

en samverkansgrupp som jobbar med frågan och en egen annonssajt: köpahund.se. Där tipsas bland annat om att veterinärintyg ska vara skrivna på svenska och inte vara äldre än sju dagar.

– Många förstår inte att det är en smuggelhund de köper. Men vi måste få människor att sluta köpa de här hundarna. Vi behöver mer samverkan mellan myndigheter och en helhetssyn för att komma åt detta. Och vi måste åt marknadsplatserna: det ska vara svårt för säljarna att nå ut.

Fredrik Malmgren från medarrangerade Djurens Vänner, satte fokus på de skumma försäljningssajterna. På Blocket säljs många hundar, vissa helt lagliga och där allt är i sin ordning men där annonseras också smuggelhundar. Andra sajter att vara vaksam på är hyrahyra.se och citiboard.se. Fredrik Malmgren visade exempel på annonser med dåliga google-översättningar, att en och samma hundbild förekommer i flera annonser (och inte föreställer hunden som är till salu) eller att samma telefonnummer återkommer i ett flertal olika annonser.

– Vi organisationer måste gå ut i media när vi misstänker smuggling, anmäla till berörda myndigheter, skriva pressmeddelanden och agera utåt. Samarbete är bra men vi måste också göra detta enskilt så att det kommer från flera håll. ■

”**Det är inte ett djurskyddsproblem att vara död, däremot är hanteringen från början till slut ett etiskt problem.**

Slutdiskussion på seminariet om hundsmuggling den 11 december 2019.

Så kan du hjälpa

Svalorna

I somras skrev SDF ett inlägg på Facebook om att svalbon med ungar olovligen plockas bort av hus- och stallägare. Aldrig tidigare har ett ämne engagerat så mycket - inlägget har nått närmare 166 000 unika läsare och delats 1600 gånger. Här tipsar vi om vad du kan göra för att skydda svalorna och deras bon.

Text: Louise Cederlöf

Under perioden 1 april till 31 juli råder häckningssäsong vilket innebär att fåglar är fredade i hela landet. Trots det finns det vissa hus- och stallägare som plockar bort svalornas bon, vilket juridiskt räknas som jaktbrott. Enda gången det är tillåtet att avlägsna fågelbon under denna tid är om de orsakar "allvarlig skada eller olägenhet". Att fåglarnas avföring hamnar på väggen under svalboet anses normalt inte tillräckligt allvarligt.

I Sverige ses framför allt ladusvala och hussvala och båda är

starkt förknippade med det svenska jordbrukslandskapet. De övervintrar i Afrika och återvänder hit i april och maj. Ladusvalan murar sina bon inne i byggnader, gärna där öppna fönster och gluggar finns, medan hussvalan helst håller till utanpå höga husväggar. De största hoten mot svalorna är när gårdar med betande djur läggs ner och när lador och ekonomibyggnader som inte används rivs. Även våtmarker som dikas ut innebär ett hot.

Vad kan man då göra för att hjälpa svalorna och deras ungar?

Ladusvala - vit undersida, mörkröd strupe, lång stjärtspröt och svart rygg:

- Se till att det finns möjlighet för dem att komma in och ut ur byggnader alla tider på dygnet. Om du vill stänga på natten – se till att en dörrspringa eller ett fönster lämnas öppet.
- Anlägg sprutfria kantzoner. I kantzonerna får du mer ogräs. Detta gynnar insekter och därmed svalor.
- Anlägg våtmarker, antingen på sämre skiften (odlingsmark) eller som en kvävefälla i ett dike.

Boktips

Spännande deckare i djurskyddsmiljö

Att recensera deckare hör inte till vardagen i Djurens Värld, men nu gör vi ett undantag.

”Lögnens höga pris” är skriven av Jan Bertoft som är generalsekreterare för Sveriges Konsumenter och har jobbat med konsumentfrågor i olika roller under många år. SDF är en aktiv medlem i Sveriges Konsumenter och kan ha inspirerat författaren till hans val av miljöer i denna kriminalroman. Då är det svårt att inte nämna boken här.

Handling

Aktivisten Alf Neidor och den ideella organisationen KonsumentMaktNu avslöjar fusk och bluffföretag, kampanjar och drar igång bojkotter. Alf är en dynamisk man som gärna framträder i media och är engagerad i kampen mot djurplågeri. När han försvinner kopplas kriminalinspektör Vanja Ek in i fallet. Allt mer tyder på att Alf inte försvunnit frivilligt och när en anonym bloggare blandar sig i utredningen tar den en oväntad och farlig vändning.

”Lögnens höga pris” är en spännande roman om konsumtionens baksida. Handlingen är fångslande från början och när finalen närmar sig kan man inte lägga boken ifrån sig.

Den är uppföljare till ”Minnets slutna rum” men kan med fördel läsas som en separat historia även om några episoder från den första boken refereras. Författaren förklarar pedagogiskt hur olika personer hänger ihop i inledningen.

För den som både gillar deckare och djurskydd är ”Lögnens höga pris” en given läsning.

Av Johan Beck-Friis

LÖGNENS HÖGA PRIS

FÖRFATTARE: JAN BERTOFT
FÖRLAG: HOI FÖRLAG AB
ANTAL SIDOR: 277
CA-PRIS: 210 KRONOR
ISBN-NUMMER: 9789176970867

Hussvala - kort stjärt, vit undersida och svart ovasida:

- Anlägg sprutfria kantzoner och våtmarker, som ovan.
- Sätt upp stödlister på fasaden strax nedanför takfoten.
- Hussvalan bygger bon i blöt jord. Vattenpölar i närheten av boplatser är därför uppskattade. Om du grusar gårdsplanen, spara gärna en undanskymd bit åt svalorna.
- Försök att betesplanera så att du kan minska användningen av avmaskningsmedel som minskar mängden insekter.

Om man ändå inte vill ha svalbon på vissa byggnader kan man innan häckningssäsongen sätta upp hönsnät eller andra hinder på de ställen man vill skydda. Men när boet väl är byggt måste man vänta tills ungarna är utflugna innan man tar bort det. ■

Källa: Jordbruksverket

Armt tack alla som tänker på oss

Gåvo-
givare

GÅVOR

Till stöd för hemlösa djur t o m 20 februari

Agneta Kjernholm	Sala	Eva Löfbom	Stockholm	Madeleine Carlsson	Rosersberg
Agneta Lundell	Väddö	Gun Holgersson	Ljungby	Madeleine Prytz	Skövde
Angela Svedlund	Malå	Gunilla Lindbäck	Täby	Madeléne Svensson	Falsterbo
Anne Hammarskjöld	Stockholm	Gunilla Stigsdotter Hedlund	Märsta	Magdalena Sjögren	Kullavik
Anna Lundqvist	Stockholm	Görel Nyhlén	Ljungaverk	Malin Alm Jansson	Sunne
Anna Vähä-Aho	Borlänge	Helena Hermansson		Malin Andersson	Sala
Anna Westberg		Helena Forsevik	Jönköping	Mari Härkönen	Hamrånge- fjärden
Ann-Britt Johansson	Alingsås	Helena Nordberg	Täby	Maria Ejekrans	Hedesunda
Anne-Sophie Klingspor	Saltsjöbaden	Ida Jarander	Fornåsa	Maria Haglund	Hedemora
Annika Nilsson	Göteborg	Ingrid Gradén	Mariestad	Maria Jansson	Lesjöfors
Ann-Marie Johansson	Ulricehamn	Ira Nikko	Töreboda	Marie Ekström	
Ann-Marie Rönnerman		Irene Berglin	Edsbyn	Marie Österlund	Ulvöhamn
Anton Karlsson	Västervik	Janna Bengtsson	Stockholm	Maria Lööf	Insjön
Dahlberg	Skara	Jennifer Gustafsson	Motala	Marina Alfredsson	Skövde
Armen Der Danielian	Järfälla	Jessica Kähärä	Märsta	Martin Cavalli-Björkman	Täby
Bo Carlstedt	Nynäshamn	Jessica Wedin	Örebro	Martin Eriksson	Järbo
Brygida Pucek	Kullavik	Jessica Krul	Piteå	Martin Ingman	Munkedal
Caroline Bladh	Sköndal	Josefin Larsdotter	Göteborg	Matts Rimfors	Mölnlycke
Carina Boman	Örebro	Karin Andersson Johansson	Enhörna	Merike Ödmark	Stockholm
Carina Ruthberg	Södertälje	Karin Andersson	Järfälla	Mikaela Warhed Land	Svedala
Carina Wirbrand	Hässelby	Karin Cedervall	Falun	Mårten Wermensjö	Uppsala
Cecilia Bergvall		Karin Johansson Norén	Lidingö	Natali Andersson	
Catharina Holmberg	Järfälla	Karin Österholm	Fagersta	Nelly Elbemo	Västra Frölunda
Charlotta Lagerblad	Bjärred	Katarina Gustafsson	Skärholmen	Oliver Glant	Bandhagen
Charlotte Andersson		Kerstin Franzén	Lidingö	Paula Westman Lundberg	Örnsköldsvik
Charlotte Dahlberg	Skara	Kristina Duvander	Lund	Pentti Blyfors	Motala
Christina Andersson		Lena Redman	Storvik	Per Samuelsson	Södra Vi
Christina Elbemo	Ulricehamn	Lottie Eriksson	Skå	Philip Holm	
Christina Heierson	Spånga	Lova Öberg	Vittangi	Ragna Junebäck	Linköping
Douglas Berg		Liliya Goncharova	Sollentuna	Rosie Robertsson	Skeppshult
Elin Liljegren	Hestra	Lillemor Nordlander		Sanna Jussila Svedberg	Falun
Elin Sunesdotter	Västerås	Pettersson	Bjälsta	Sara Osman	
Ewa Andersson	Bankeryd	Lina Dahl		Sara Bladh Emilsson	Obbola
Eva Kristina Burström	Nyköping	Liselott KV Alkut	Stockholm		

GÅVOR

Till stöd för hemlösa djur forts.

Sebastian Fond	Stockholm
Sirje Forsberg	Täby
Sofia Färdal	Stockholm
Stefan Jakobsson	
Stéphanie Björklund	Stockholm
Susanne Kraft	Stockholm
Tarja Neuvonen	Stockholm
Therese Lindkvist	Solna
Ulla Illerås	Skövde
Ulla Mäkeläinen	Umeå
Ulla Norlin	Södertälje
Ulrika Larsson	Göteborg
Varg Holmdahl	Hisings Backa
Veronica Erlingsson	Hörnefors
Veronica Flodin	Hässelby
Viktoria Andersson	Enköping

Övriga Gåvor t o m 28 februari

Ann Gabrielsson	Möndal
Anders Hernqvist	Djursholm
Anna-karin Olofsson	Huddinge
Annelie Hillström	Hällnäs
Bent Eriksson	Ljungby
Caroline Mandoki	Tyresö
Charles Gyllhamn	Torshälla
Elin Staffas	Mölnlycke
Elisabet Nilsson	Varberg
Elisabeth Nilsson	Varberg
Elisabeth Szczepanska	Säfte

Erik Lindholm	Solna
Evi Esperk	Bagarmossen
Eva Öhman	Trångsund
Harald Egmark	Bromma
Ingvar Hultman	Stockholm
Ingrid Joelsson Hermansson	Hedared
Jan Lindblad	Österhaninge
Jan Malmgren	
Jens-Peter Olsson	Tungelsta
Jesper Hedman	Brandbergen
Johnny Strömberg	Kristinehamn
Josef Friedinger	Stockholm
Kristina Grönros Ekholm	Saltsjö-Boo
Linda Hansson Werme	Rörbäcksnäs
Linda Laikre	Skärholmen
Mari Väisänen	Gävle
Marianne Löwstedt	Mölnbo
Marija Nilsson	Täby
Marita Åberg	Västerås
Olga Lorens	Uppsala
Payex Sverige (Fonus)	Visby
Ros-Marie Ahlberg	Älvsjö
Rose-Marie Nyqvist	Bromma
Sirkka-Liisa Saarimaa	Märsta
Stig Grasser	Göteborg
Ulla Moberg	Katthammarsvik
	Hägersten
Yvonne Sköld	Täby
Åsa Hoffsten	

August jul

Rosine Andersson	Valbo
------------------	-------

Julgåva till Karolina

Gio Fornell	Malmö
-------------	-------

En julgåva till vår vän Erica från Ängesborna

Svante Agnestig	Visby
-----------------	-------

Grattis på ettårsdagen Joel!

Henrik Posse	Nyköping
--------------	----------

Gåva i samband med min systers födelsedag

Camilla Branting	Huddinge
------------------	----------

Julgåva

Sofi Engström	Karlstad
Natalia Ström	Göteborg

Roger J

Annelie Wilhelmsson	
---------------------	--

Strålsköldpaddan

Elisabet Peterzén	Ösmo
-------------------	------

För att ni är änglar

Regina Nair	Malmö
-------------	-------

TILL MINNE AV

Till Minne t o m 28 februari

Gun Olesund

Helena Häggström	Mjölby
------------------	--------

Helge Hedman

Boende och personal på Smörblomman Blå	Mönsterås
--	-----------

Ingegärd Hallström

Göran & Gun-Britt Asplund	Bälinge
---------------------------	---------

Matts Olsson

Annchatrine & Björn Runesson	Mora
------------------------------	------

My Pettersson

Lena & Christopher Martinsen	Näsum
------------------------------	-------

Sophie & Ödlis

Att välja husdjur är inte lätt och det blir kanske inte det som står högst på önskelistan. Men ibland kan det också bli bättre. För Sophie, 8 år, blev dvärgskäggagamen Ödlis en fullträff.

Text & foto: Louise Cederlöf

Ödlis är åtta månader gammal och flyttade in hos Sophie i höstas. Längst in i hennes rum står terrariet, alldeles nedanför våningssängen. Det är fyllt med röd reptilsand, stenar, matskålar och en grönbladig växt. Värmelampan ger ett mysigt sken och lyser upp Ödlis vackert beigemönstrade skinn. Pigga ödleögon tittar på Sophie när hon försiktigt lyfter upp sitt första egna husdjur.

Varför blev det just en dvärgskäggagam, Sophie?

– För att det var ett djur vi alla gillade: jag, mamma och pappa. De är fina och söta. Förut ville jag ha en hund men det är lite för mycket att ta hand om.

Hur tar du hand om Ödlis?

– Det är ganska mycket att sköta. Hon måste få ny mat varje dag, som sallad och grönsaker. Och så får hon levande maskar som vi förvarar i kylskåpet. Och syrsor. De har vi en plastburk under terrariet. Ödlor gillar att jaga, det är därför vi ger levande insekter. När hon blir lite äldre kommer hon att bli vegetarian. Man måste också städa terrariet ganska ofta. Plocka bort bajs och göra rent.

Hur har du tagit reda på hur hon ska skötas?

– Vi fick en instruktion i djuraffären som vi bad dem att printa ut. Där stod allting.

Vad är roligast med Ödlis?

– Att klappa och hålla i henne. Sen gör hon en väldigt rolig min också, när hon spärrar upp ögonen på ett visst sätt.

Kan du se vilket humör hon är på?

– Ja, faktiskt. När hon är arg blåser hon upp hakan och den blir svart. Och ibland när det är kallt brumerar hon. Det betyder att de går i ide och stänger ner kroppen för att spara energi. Men det är inte så bra, hon är för liten för det. Då försöker vi väcka henne, kanske låta henne bada.

Något mer du vill berätta om Ödlis?

– Jo, en sak. När man har tagit i henne, eller i terrariet, måste man noggrant tvätta händerna eftersom det kan finnas salmonella i avföringen. Salmonella är en bakterie som man kan bli sjuk av. ■

Sophie tycker om att ta hand om sin ödla. Allra roligast är att klappa och hålla den.

Ödlis är en dvärgskäggagam. Hon är åtta månader gammal och kommer att växa lite till.

Namn: Sophie O

Ålder: 8 år

Husdjur: Dvärgskäggagamen Ödlis

Bor: Lägenhet i Stockholm

Familj: Mamma Tiffany och pappa Jaan

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org.

						PÅ DEN TRIVS HÄST, GIRAFF OCH KAMEL	AV-KOMMA	PLUGGA OCH NÖTA	TA ÖVER	FOSFOR	STÅR MITT I GATAN?	BUSKE	ÄR FLADDERMUSEN		
						FÅGEL SOM ÄR ENDEMISK PÅ NYA ZEELAND									
						TEXT-RÄTTNING				VAK MUSLIM-FURSTE					
						FORTPLANTNING INOM SLÄKT						GALLIUM OCH GABON			
HONA MED KRONA	↓	HAR YVIG SVANS	SKADA	KORPA	INSLAG I SÅNG	KÄNSELTRÅD	GIRIGT SOV-TIDEN								
STÅR PÅ PASS	→							NERKYLD NAKEN HÖNA							
KAN NÄBBIG HÖNA PÅ HÄMND	→						SIGNAL KAFFE-FILTER					RAND-FENO-MEN			
	→				TAS I POOL KOMMUN PÅ FYN				FÄRG VARGALÅT					↘	
NATURSKYDDSYMBOL		DURKEN FÅGEL PÅ ÖRAT					KLITTER PYS I PLYSCH								
LEVER NOG I SARGAS-SOHAVENT	→					DÖDLIG OS-VÄRD 1896				MED UN-DANTAG AV					DUBBEL-SALT
RÅDER I VISAN	→			EN EK-SVÄRD FAR I UK				STRÅLGLANS							
EVANGELIST	→						SOM AVSER TÄNDER								
	→					ÖVNINGS-STYCKE			BESLUT I VISS STOL		↘				KAN DET VANKAS MED AV
DOM LÅSER VI MELLAN							S-MINISTER ANDERS								

Konstruktör: Lemur-kryss www.lena-holmlund.com

Rätt lösning till korsordet i nummer 4-2019:

DE FÄRGADE RUTORNA BILDAR ETT ORD = LÖSENORD
 Skicka lösenordet till Svenska Djurskyddsföreningen,
 Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede, eller maila till redaktionen: djurensvard@djurskydd.org.

TÄVLA MED OSS

Senast den 4 maj 2020 vill vi ha ditt svar. Glöm inte att ange din postadress. Bland de rätta lösningarna dras en vinnare som får tre trisslotter hemskickade.

STUDAS PÅ VATTEN UTAN FETT		HYSER HÄST		RÄKNAS TRULT SOM		KAN HON MED KRITA		KÖNS-CELL		Ä		DEN TAR UT SIN RÄTT		DANUS SOM LÄMNAT		ANVÄNDS SOM					
S		M		Ö		R		G		Å		S				SLAGTRÅ I NAT-DIBAKETT?					
SÅN HAR FRÅN SKJUTEN POSITION		RINGS-MASSÖAR SKALLAR		FÄRIG		I		G		L		A		R							
A		S		E		T		SLITA FLOCKAR		D		R		A							
MINI-ATYR HÄST JUST KOMMEN UR UGGEN		HÄVAVIDSKAPS-STOPP		SÅN STJUKAS IN		HAND-LENGEN		TAS I BÖLIAN DEN BLÅ		SVÄRS INNAN SPEL		L		RSHÖG TVÄL SKUM		K A S E		HINDERBANK-KAMP			
F		A		L		A		B		E		L		L		A		V		R	
KAN BILDAS PÅ JÄRN		BRAND-ÖRÅ-TÄNKTA		E		L		D		SNOKAR SCENEN		O		R		O		R		I	
B		R		E		O		N		HÖRS I MORA-MÅN		D		A		L		M		Å	
B		E		T		O		N		FISK FÄLLA		V		E		R		K		A	
STAD I ONTARIO		KAN VI TRÄD		PARGIT OROGAN WATT		S		N		J		U		R		E		KAN HA KAFFE-SPRETS		R	
O		T		T		A		W		YTENHET		R		DEN TID SOM ÄR TILLADE		N		U		R	
EN MAG-HUSÖN		RED NOG INTE STAFFAN		D		A		M		S		A		D		E		L		LEDS AV ULE ENERGI	
A		R		N		D		A		M		S		A		D		E		L	
KAN VÄRA SÅTA		V		Ä		N		N		E		R		LEIF PÅ DUK OCH SCEN		A		N		D	
V		Ä		N		N		E		R		A		N		D		R		E	

Konstruktör: Lemur-kryss www.lena-holmlund.com

Grattis Ingmarie Strandberg, Kalmar som blev förra numrets korsordsvinnare.

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Smågnagare

- viktiga bytesdjur

Bland oss människor är inte alltid sorkar och möss så populära. De är då de förekommer i riklig mängd kan de ställa till med en hel del skador i skogsplanteringar eller otrevligheter när de söker sig in i våra hus. Men bland skogens vilda djur är de desto mer omtyckta. Få djur har så stor betydelse för så många andra arter att de vissa år utgör en viktig stapelföda.

Text & foto: Göran Ekström

Räv, mård och hermelin är flitiga sorkjägare och de är det är gott om sork utgör de en betydande del av deras föda. De är dock inte helt beroende av dem. I brist på dessa smådjur finns det under sommarhalvåret fåglar, ägg, insekter m.m. att mätta sig med. Det betyder att även tjäder, orre, och andra fåglar, liksom hare, har lättare att klara sig och sina ungar undan rovdjurstrycket de år då det är gott om gnagare.

Ormvråk och fjällvråk kan också hitta alternativ föda men det huvudsakliga för dem är smågnagare. Fjällvråkens gälla skrik vid häckningsplatsen är ett tecken på att den finner så pass mycket mat att den kan häcka och föda upp ungar i området.

Störst betydelse har dessa smådjur kanske för ugglor som till största delen livnar sig på smågnagare. Särskilt vintertid blir det svårt för dem att hitta alternativ föda. Undantaget är vår största ugglä, berguven, som lever på betydligt större byten, och lustigt nog även för vår minsta ugglä, sparvugglan, som klarar sig bra även på småfåglar som byte. Men för våra andra vanliga ugglor, som kattuggla, pärl- och slaguggla, liksom lappugglan, blir det värre. De är då det är ont om

smågnagare uteblir häckningen helt eller resulterar i att få ungar når vuxen ålder. Det finns då inte nog med mat till att föda upp ungar, vilket gör att vuxna fåglar måste koncentrera sig på sin egen försörjning. Andra år med riklig gnagarförekomst kan man höra många olika ugglor som lockar i vårnatten för att finna en partner och förbereda häckning.

En fingervisning om sorkens betydelse får man genom att undersöka spybollar vid den vackra lappugglans häckningsplatser. Där har man funnit att en vuxen lappuggla konsumerar tre till fem sorkar/näbbmöss per dygn. På ett år skulle det betyda cirka 1 500 byten, ungefär 50 kg.

De år som dessa smågnagare mer eller mindre saknas i skogen känns ofta lite trist för min egen del. Under en period besökte jag regelbundet en gammal rutten stubbe i en skogsglänta med min kamera. Anledningen var att en eller flera små skogssorkar snart lärde sig att sätta ett samband mellan min ankomst och ett stundande skrovsmål av sötmandel, som jag var ganska generös med. Det hela resulterade i många trevliga stunder och visar att det inte behöver vara så stora arrangemang runt intressanta djurmöten varje gång man testar något nytt. ■